

РАЗВОЈ МЕТЕОРОЛОШКЕ СЛУЖБЕ У СРБИЈИ ТОКОМ ДРУГЕ ПОЛОВИНЕ 19. ВЕКА

Y другој половини 19. века у Србији су се збила два пресудна догађаја за стручан и научан приступ развоју метеорологије код нас. Основана је катедра на Великој школи и отпочела са континуираним радом Астрономска и метеоролошка опсерваторија у Београду.

Оснивање катедре за астрономију и метеорологију 1880. године на Великој школи у Београду омогућило је студентима приступ новим апликацијама математике, а професорима отворило ново поље истраживачког рада. На новооснованој катедри за професора астрономије и метеорологије био је постављен Милан Недељковић (1857–1950). На његов предлог је 1887. године основана Астрономска и метеоролошка опсерваторија у којој је постављен за управника. Опсерваторија је деловала у оквиру Велике школе, а оснивањем Београдског универзитета 1905. године наставља као универзитетски завод.

Редовни рад у Опсерваторији започео је 1887. године, у изнадјеној кући која се тада налазила на периферији Београда. Зграда Астрономске и метеоролошке опсерваторије је изграђена 1891. године.

Иако је замишљена као астрономска, метеоролошка, геомагнетска и сеизмолошка опсерваторија, брзо је уочено да не постоје услови за равноправан развој свих области, па је тежиште стављено на метеорологију која је у то доба већ имала резултате у радовима професора Лицеја Владимира Јакшића (1824–1899). Метеоролошка осматрања су вршена на свака три сата, да би се касније отпочело и са часовним осматрањима која су се у то време ретко где вршила у метеоролошким службама Европе. Поред стандардних мерења, вршена су и специјална што је допринело да се о раду Опсерваторије са дивљењем говори у иностраним стручним круговима.

Са оснивањем Опсерваторије приступило се и обнављању мреже метеоролошких станица. Мрежа је брзо расла, тако да је до краја века било преко сто метеоролошких станица на подручју Србије. Станице су постављане при школама, железничким станицама, расадницама, манастирима, царинарницама као и на местима са већом надморском висином.

МИЛАН НЕДЕЉКОВИЋ – ОСНИВАЧ ОПСЕРВATORИЈЕ У БЕОГРАДУ

Ми живимо у времену и с временом; ми од њега зависимо и здрављем и распоредом и резултатима радова наших.

М. Недељковић¹

Најзначајнија личност за развој метеоролошке службе у Србији био је професор Милан Недељковић (Слика 1). Милан Недељковић је рођен у Београду 1857. године. Велику школу је завршио 1876. године као најбољи ћак генерације, и на њој је наставио да ради као професорски приправник за математику и физику. Са метеорологијом се могао упознати за време студија и рада на Великој школи јер је краћа серија метеоролошких посматрања вршена под управом професора Косте Алковића у физичком кабинету.²

Подаци метеоролошких осматрања вршених на Великој школи нису никада објављени, тако да сада нису познати осматрани параметри, критеријум и период осматрања, као ни тадашња инструментална опрема.

Коста Алковић (1836–1909) био је први професор физике, шеф Катедре за физику и директор Физичког кабинета на Великој школи у периоду од 1862. до 1892. године.³ Код њега је од 1877. до 1879. године Милан Недељковић био доцент физике.

Од 1879. до 1884. године Милан Недељковић борави у Паризу на специјалистичким студијама из астрономије и метеорологије. За време његовог одсуства, на Великој школи је 1880. године основана Катедра за астрономију и метеорологију. По повратку са специјализације Милан Недељковић бива постављен за суплента, а 1886. године за професора астрономије и метеорологије.⁴

¹ М. Недељковић, *Опсерваторија Велике школе и њене сташије*, Београд 1898, стр. 11.

² Ђ. Станојевић, *Метеоролошки извештај астрономске и метеоролошке опсерваторије Вел. школе*, јануар–јун 1900, стр. 1.

³ Ђ. Мушички, Ђ. Басарић, *Физика*, Тридесет година Природно-математичког факултета универзитета у Београду 1947–1977, Београд 1980, стр. 197.

⁴ Недељковић пише „...могао сам лепо бити или професор Математике или професор Физике! – Ја сам још као професорски приправник за *Математику и Физику* у Великој школи вршио службу „*другог наставника математике*“ и „*доцента физике*“ у Великој школи (Тако су ценили ту моју службу, па то и у писменом акту изјавили, моји добри учитељи: *проф. Димитрије Нештић* и *Г. Проф. Костић Алковић*), а био сам државни *штитомац* за „*Физику и Астрономију*“ – (којима сам се уз *Математику* кроз њећу година у Паризу бавио).“ Такође је био и Старешина Филозофског факултета Велике школе.

Слика 1. – Милан Недељковић (1857–1950),
основач и дугогодишњи управник Опсерваторије у Београду

Дело којим је Милан Недељковић допринео развоју метеорологије у Србији, било је оснивање Астрономске и метеоролошке Опсерваторије у Београду. Милану Недељковићу је била предвиђана велика научна будућност у области астрономије. Међутим, његов стручни и научни рад био је у служби Опсерваторије.⁵

Недељковић је пензионисан у два наврата. Први пут 1899, са образложењем политичке природе,⁶ али је следеће године враћен на место управника. Други пут 1924. године, у време када је дошло до раздавања Опсерваторије, једна за астрономију и друга за метеорологију. Овог пута је пензионисање извршено „по сили закона“ с обзиром да је тада имао 67 година.⁷ Милан Недељковић је умро у дубокој старости 1950. године у Београду.

АСТРОНОМСКА И МЕТЕОРОЛОШКА ОПСЕРВАТОРИЈА

По повратку са специјалистичких студија, Милан Недељковић одмах започиње са ангажовањем око оснивања Опсерваторије за астрономију и метеорологију, као и мреже метеоролошких станица. Његов рад је био врло цењен те је министар просвете још 1885. године био образовао комисију за израду пројекта организације метеоролошке мреже станица Србије. Пројекат је урађен и усвојен, али Српско-бугарски рат је омео његову реализацију.

Милан Недељковић је у својој молби упућеној катедри за астрономију и метеорологију у Великој школи поставио следеће задатке Опсерваторији:

„Прво, да буде мала астрономска опсерваторија за примењену, пречизну астрономију – ону која нам треба за посведневну одредбу времена (часа) и за одредбу лонгитуда и латитуда (и азимута), пред неколико специјалних научних задатака, који стоје у свези са овим горњим, и поред њеног задатка као вежбанице за ученике астрономије у Великој школи и друге раднике;

Друго, да буде велика метеоролошка опсерваторија за сва куренита посведневна метеоролошка посматрања и за разна специјална метеоролошка посматрања и испитивања;

Треће, да буде централа за све метеоролошке станице у Србији, којима се у задатак стављају: посведневна посматрања

⁵ О повезаности Недељковића и Опсерваторије говори и податак да када је због смрти својег најстаријег и средњег детета јако оболео и отишао у иностранство на лечење 1893. године, Опсерваторију је само као обичну метеоролошку станицу одржавао један једини осматрач, Душан Хаџи Илић, у то време ћак Велике школе.

⁶ „Ивандањски атенат“ је послужио као повод за изненадно пензионисање.

⁷ На место Милана Недељковића долази др Павле Вујевић (1881–1966), који је био управник Метеоролошке опсерваторије од 1924. до 1947. године.

свију метеоролошких јрилика Србије, зарад утврђивања њене климатологије у цељи научној и примењеној;

Чештврто, да буде мала земномагнетска опсерваторија, у којој би се ћосведневно земномагнетске јрилике ћосматрале и јрајиле, са задатком, да изврши и земномагнетски јремер Србије, и

Пето, да јраји земљојаресне јрилике јомоћу сеизмографа.

Најослешку, Београдска Опсерваторија, као лабораторија кашедре Астрономије и Метеорологије у Великој школи, има да ћослужи и другој једној великој јоштреби: јоштуној настави ученика Велике школе.⁸

Институција је основана као Астрономска и метеоролошка опсерваторија, али у то време није било могућности за велики рад на пољу астрономије, тако да је Милан Недељковић правилно проценио да тежиште треба ставити на метеорологију.

Опсерваторија је почела са радом у оквиру Велике школе, а оснивањем Београдског универзитета 1905. године наставља као Универзитетски завод. Првобитни назив био је Астрономска, Метеоролошка и Магнетска Опсерваторија што је показивало и које су све делатности требале у њој да буду обухваћене.

ПРОВИЗОРНА ОПСЕРВАТОРИЈА

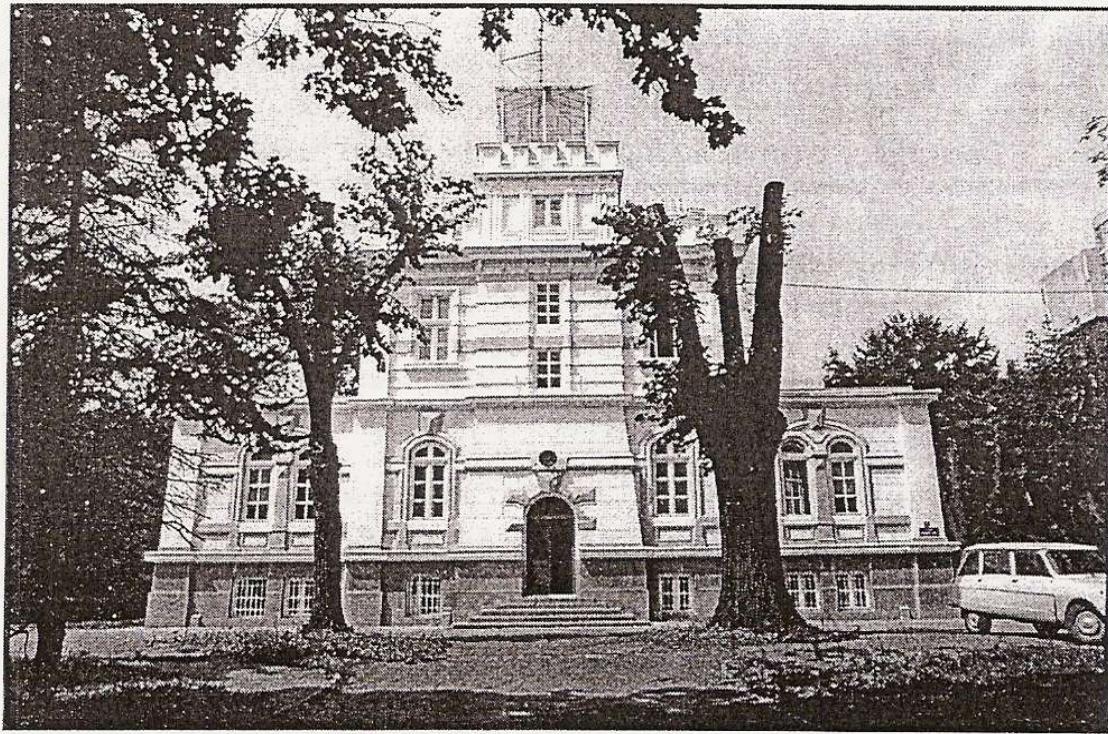
По добијању решења о сагласности за почетак рада Провизорне опсерваторије у Београду 26. марта 1887. године, њен управник Милан Недељковић узима под закуп кућу Ернеста Гајзлера која се налазила на периферији тадашњег урбанизованог дела западног Врачара, на углу улица Мостарске и Сарајевске, а данас Светозара Марковића бр. 66 (Слика 2).

Усељење у Провизорну опсерваторију извршено је 1. маја 1887. године, а редовни рад је започео 1. јула исте године. Зграда је испуњавала основне услове за неометан рад и имала довољно простора за смештај комплетне опреме. У башти је био термометарски заклон са термометрима и хигрометром, затим кишомер и дрвени стуб висине 7 м, на чијем врху је била причвршћена свилена трaka којом се у почетку одређивао смер ветра. Барометар је био у соби у којој се током дана температура ваздуха мењала за највише три степена, што је за овај инструмент од велике важности јер колебање метеоролошких параметара битно утиче на његов рад.

⁸ М. Недељковић, *Опсерваторија Велике школе и њене станице*, Београд, 1898, стр. 4.

Слика 2. – Зграда у којој се налазила Провизорна Астрономска и метеоролошка опсерваторија у Београду, у периоду 1887–1891. године

Слика 3. – Зграда Метеоролошке опсерваторије у Београду, изграђена 1891. године. (Снимио 1987. г. Малић)

У провизорној опсерваторији су радили и вршили метеоролошка мерења и осматрања Милан Недељковић, његова супруга Томанија Недељковић, синови Војислав и Милијан Недељковић,⁹ ученици гимназије и њихов друг Светозар Којић, ћак реалке. Из тог периода је сачуван оригинални дневник осматрања који се налази у Музејској збирци Републичкој хидрометеоролошког завода Србије.

ОСНИВАЊЕ АСТРОНОМСКЕ И МЕТЕОРОЛОШКЕ ОПСЕРВАТОРИЈЕ

Астрономска и метеоролошка опсерваторија у Београду је, по предлогу Милана Недељковића требала да буде изграђена на Топчидерском брду, а њено астрофизичко одељење на Авали, евентуално Космају. Међутим, Београдска општина је дала плац на Врачару где је Опсерваторија и подигнута 1891. године према пројекту Димитрија Лека (Слика 3), а изградњу је финансирало министарство грађевина. Током свог постојања зграда није мењала намену и данас се у њој налази Метеоролошка опсерваторија.

У сутерену зграде су биле собе за млађе сараднике, радионице и просторије за смештај материјала. У партеру је био стан за управника, мала управникова радионица за метеоролошке и астрономске инструменте, учионица за предавања и библиотека. На првом спрату су се налазиле, као и данас, канцеларије и просторије са инструментима. Инструментални прибор Опсерваторије није био велики, али је временом повећан број директних и аутоматских инструмената. У почетку су осматрања вршена на свака 3 сата, а касније се отпочело и са часовним осматрањима која су се у то време ретко где вршила у метеоролошким службама Европе, затим, поред стандардних нивоа, температура тла је мерена до дубине од 24 m, обављена су актинометријска мерења, а на тераси која се налази на крову Опсерваторије био је инсталiran регистратор непогода система *Boggio Lera*, поклон Метеоролошког института из Пеште.

Дуги низ година Опсерваторија је радила у оквиру Велике школе као катедре за астрономију и метеорологију и у њој су праксу обављали ћаци и студенти.¹⁰ Поред Велике школе, предавања из метеорологије су држана и на другим местима. У учитељској школи у Београду 1894. године, по одобрењу директора

⁹ Велика лична трагедија је задесила Милана Недељковића – смрт деце 1891. и 1892. године.

¹⁰ Неки од ученика су касније постали хонорарни сарадници у Опсерваторији на пословима метеоролошких осматрача, а као надокнаду за тај рад су добијали хонорар и смештај у опсерваторијским просторијама.

школе, асистент Опсерваторије Јеленко Михајловић је одржао курс од десет лекција из метеорологије. Такође је и 1896. године одржао курс телеграфистима, јер су се и при извесном броју телеграфских станица вршила метеоролошка осматрања, углавном падавина.¹¹

Међу службеницима који су стално или хонорарно радили у Опсерваторији током прошлог века налазили су се ентузијасти који су имали значајну улогу у развоју Србије, као што су Јеленко Михајловић, касније оснивач и директор сеизмолошког завода Србије и Ђорђе Станојевић, редовни професор за експерименталну физику на Великој школи (Табела 1).

Табела 1. Списак службеника опсерваторије у 19. веку

1. Милан Недељковић	управник	1887–1899, 1900–1924.
2. Томанија Недељковић	добр. посматрач	1887–1890.
3. Војислав Недељковић	добр. посматрач	1887–1891.
4. Милијан Недељковић	добр. посматрач	1887–1891.
5. Светозар Којић	ћак-посматрач	1888–1890.
6. Душан Хаџи Илић	ћак-посматрач	1891–1895.
7. Ђорђе Поповић	ћак-посматрач	1893–1895, 1910–1914.
8. Јеленко Михајловић	добр. хон. асистент хонор. асистент	1898–1905. 1906–1914.
9. Драгиша Марјановић ¹²	ћак-посматрач хонор. асистент	1893–1898. 1906–1914.
10. Владан Шкрбић	ћак-посматрач	1895–1896.
11. Радисав Радојковић	ћак-посматрач	1895–1897.
12. Јован Попадић	ћак-посматрач	1895–1898.
13. Славољуб Ковач	телеграфиста	1895–1899.
14. Вељко Вукосављевић	ћак-посматрач	1896.
15. Милан Петковић	ћак-посматрач	1896, 1900–1901.
16. Ђорђе Митровић	ћак-посматрач	1896–1897.
17. Љубомир Јовчић	ћак-посматрач	1897–1898.
18. Василије Алексић	ћак-посматрач	1897–1898.
19. Драгољуб Димитријевић	ћак-посматрач	1898–1899.
20. Ђорђе Цветковић	ћак-посматрач	1898–1902.
21. Милан Курђубић	ћак-посматрач	1898–1901.
22. Михаило Ивановић	ћак-посматрач	1899.
23. Ђорђе Станојевић	управник	1899–1900.
24. Милан Димитријевић	ћак-посматрач	1899–1901.

¹¹ М. Недељковић, *Опсерваторија Велике школе и њене стање*, Београд 1898, стр. 31.

¹² Неки од верних радника Опсерваторије су прекинули рад у њој на почетку Првог Светског рата, из кога се, нажалост, нису вратили. Драгиша Марјановић, професор Гимназије и млади помоћник Милана Недељковића, погинуо је као наредник, а погинуо је и вишегодишњи осматрач Ђорђе Поповић.

МРЕЖА МЕТЕОРОЛОШКИХ СТАНИЦА

Мрежа метеоролошких станица подигнута је пре свега ради побољшавања пољопривреде, која је у Србији била главна привредна грана, од које је зависила добробит целог друштва. Већ дуги низ година пре тога није радила претходна мрежа коју је основао Владимир Јакшић, те се све кренуло испочетка.

Министар просвете др Владан Ђурђевић је 15. септембра 1888. године одобрио *Правила о усавршавању Српске Метеоролошке Мреже Посматрања и штампање Метеоролошких Упутстава за српске станице*. У почетку је подизање станица и набављање метеоролошких инструмената било о трошку Министарства просвете, а издржавање станица су већином прихватале поједине општине, као и неколико пољопривредних школа на чијим добрима су се вршила осматрања. Захваљујући тој подршци почетком 1889. године су са радом почеле станице Ниш, Пожаревац, Ужице, Пирот и Крагујевац.¹³ Први осматрачи су били наставници средњих школа, а и касније су се као најпоузданији и „најугоднији сарадници Опсерваторије“ показали просветни радници.¹⁴ „Господа учитељи одаввали су се, са одушевљењем и преданошћу, моме позиву за сарадништво у испитивању земље наше и раду на Српској Науци.“¹⁵ Нарочито интензиван одзив учитеља био је 1897. и 1898. године. Дужи период осматрања вршен је при Гимназијама у Врању, Зајечару и Крагујевцу.¹⁶

Пред крај 19. века Србија је имала добро разгранату мрежу метеоролошких станица. Током 1896. године радиле су следеће метеоролошке станице:

Америћи, Баново Поље, Бела Паланка, Београд, Бешањ, Больевци, Бресница, Брестовац, Брезово, Брђани, Буково, Валакоњ, Варварин, Ваљево, Велика Дренова, Велико Градиште, Власотинци, Врање, Врбица (тимоч.), Врњачка Бања, Голубац, Гроцка, Губеревац (Космај), Д. Крушевица, Дворани, Дервен, Домуз Дрен, Жабари, Зајечар, Злот, Јагодина, Кладово, Клока, Књажевац, Комирић, Крагујевац, Краљево, Крнula, Крупањ, Крушевац, Крушумлија, Лађевац, Лапово, Лелоће, Лесковац, Лешница, Липолист, Мајданпек, манастир Витовница, Мачкат,

¹³ М. Недељковић, *Опсерваторија Велике школе и њене станице*, Београд 1898, стр. 21. и 24. Али, већ после неколико година, скоро комплетни трошкови су постали обавеза Опсерваторије.

¹⁴ М. Недељковић, *Опсерваторија Велике школе и њене станице*, Београд 1898, стр. 23.

¹⁵ М. Недељковић, *Извештај Опсерваторије 1899–1907*, Београд 1904–1908, стр. 3.

¹⁶ М. Недељковић, *Извештај Опсерваторије 1899–1907*, Београд 1904–1908, стр. 4.

Медвеђа (јабланичка), Медвеђа (трстеничка), Михаиловац, Ниш, Обреновац, Параћин, Петровац, Пирот, Пожаревац, Польна, Поток, Чачак, Радујевац, Ражањ, Рача, Рашка, Рековац, Рибник, Рогачица, Светлић, Свилајнац, Смедерево, Соко Бања, Сталаћ, Тешић, Трнав, Трновац, Ђелије, Уб, Ужице, Умка, Цветојевац, Цеп, Шабац, Шуне (тимоч).¹⁷

Ова мрежа метеоролошких станица имала је верне и дугогодишње сараднике, међу којима су били Милорад Тројановић (7 година) у Букову, Светислав Обрадовић (8 година) у Пироту и од оснивања станице Никола Теофановић (10 година) у Ужицу.¹⁸

Број метеоролошких станица је варирао из године у годину, да би максимални број од 120 станица био постигнут на крају века, 1899. године.

Поред стандардних метеоролошких станица покушало се са оснивањем специјалних станица, као и са додатним мерењима и осматрањима. Тако је у једном краћем периоду телеграфским станицама било наређено да посматрају непогоде и падање града, и да извештаје шаљу Опсерваторији. Рад се успешно одвијао, те се отпочело са публиковањем студија о значајнијим непогодама у *Српским Новинама*. Али је и овај посао убрзо престао.¹⁹

После великих поплава које су задесиле Србију, Милан Недељковић се надао почетком 1897. да је то прави тренутак за покретање акције и добијање новчане помоћи за оснивање додатних кишомерних и хидролошких станица. У то време се са великим успехом радила прогноза поплава у басену Сене и Мисисипија, те је тај метод могао да се користи у сливу Мораве.²⁰ Као и много пута до тада, а и у каснијем раду Опсерваторије, није се имало разумевања, иако су потребна средства и опрема били релативно скромни у односу на корист коју су могли донети.

ПОЧЕЦИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ИЗВЕШТАЈА У ДНЕВНОЈ ШТАМПИ

Публиковање резултата метеоролошких мерења и осматрања Опсерваторије у Београду отпочело је у *Просвештном гласнику* бр. XXVIII/1887. извештајем за месец јули 1887. и у *Српском технич*-

¹⁷ М. Недељковић, *Опсерваторија Велике школе и њене станице*, Београд 1898, стр. 23, 24, 25.

¹⁸ М. Недељковић, *Опсерваторија Велике школе и њене станице*, Београд 1898, стр. 23.

¹⁹ М. Недељковић, *Извештај Опсерваторије 1899–1907*, Београд 1904–1908, стр. 3.

²⁰ М. Недељковић, *Опсерваторија Велике школе и њене станице*, Београд 1898, стр. 27.

чком листу бр. 1/1890. извештајем *Посмаштрана са београдске метеоролошке станице*, у коме је обухваћен период од децембра 1887. до децембра 1888. године.²¹

Билтен београдске опсерваторије појављује се први пут у Српским новинама бр. 42/1890. У њему су публиковани подаци са 9 станица у Србији, и то из: Београда, Ниша, Крагујевца, Пожаревца, Шапца, Пирота, Ужица, Неготина и Краљева. Циљ дневног билтена био је да се јавност обавести и заинтересује за рад Опсерваторије, нарочито што се очекивало да ће се убрзо допуни ти временском прогнозом.²² Међутим, Милан Недељковић пише: „Са публиковањем Дневних билтена Опсерваторија је морала престати, јер су исти неуредно штампани, и друго што је Државна штампарија престала слати свог шегрта за одношење у штампарију. – Исто тако и покушај штампања, тако корисних у многоме погледу, Недељних извештаја пољопривредних (у Тежаку) убрзо је престало; јер у истом листу нису ми могли одвојити за тај циљ по две стране недељно, а друге штампарске могућности није било.“²³

НАЈЗНАЧАЈНИЈЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ ЗА МЕТЕОРОЛОШКУ ДЕЛАТНОСТ У СРБИЈИ

Милан Недељковић је у рукопису имао припремљена многа упутства за рад метеоролошке службе и осматрања. Међутим због недостатка материјалних средстава штампано је само неколико најнеопходнијих упутстава:

1. М. Недељковић, Метеоролошка упутства за српске стације, Српска краљевска државна штампарија, Београд 1888.
2. М. Недељковић, Упутство за телеграфисање метеоролошких података, Српска краљевска државна штампарија, Београд 1889.
3. М. Недељковић, Метеоролошка упутства за стације III реда и ниже стације, Државна штампарија Краљевине Србије, Београд 1895.

Систематски и по светским метеоролошким стандардима прикупљани метеоролошки подаци, омогућили су да се крајем 19.

²¹ Н. Јанц, Метеоролошки извештаји у београдској штампи од средине прошлог века до првог светског рата, *Годишњак града Београда*, Књ. XXXIV, Београд 1987, стр. 157.

²² Н. Јанц, Метеоролошки извештаји у београдској штампи од средине прошлог века до првог светског рата, *Годишњак града Београда*, Књ. XXXIV, Београд 1987, стр. 158.

²³ М. Недељковић, *Извештај Опсерваторије 1899–1907*, Београд 1904–1908, стр. 13.

века располаже завидном архивом која би послужила за свеобухватну обраду климе Србије. Због великог ангажовања око постављања основа за рад опсерваторије и текућих послова на раду и одржавању метеоролошке службе, Недељковићу није остало довољно времена да се посвети стручној и научној анализи прикупљених података. Тако је прву књигу о климатологији Србије објавио Виктор Конрад 1916. године.²⁴

LE DÉVELOPPEMENT DU SERVICE MÉTÉOROLOGIQUE EN SERBIE DANS LA DEUXIÈME MOITIÉ DU XIXe SIÈCLE

Résumé

Deux événements ayant lieu en Serbie dans la deuxième moitié du XIXe siècle ont agi d'une manière décisive sur les procédés professionnels et scientifiques dans le développement de la météorologie. La Chaire d'astronomie et de météorologie fut fondée à l'École supérieure et l'Observatoire aboutit à un fonctionnement continu et durable.

D'une part, l'établissement de la Chaire d'astronomie et de météorologie en 1880 à l'École Supérieure de Belgrade a permis aux étudiants de s'instruire dans de nouvelles applications des mathématiques et d'autre part, de nouvelles voies de recherches se sont ouvertes aux professeurs. Milan Nedeljkovic (1857–1950) fut nommé professeur d'astronomie et de météorologie à la Chaire qui venait d'être instituée. A son initiative en 1887 fut fondé l'Observatoire d'astronomie et de météorologie dont il devint directeur.

L'Observatoire fonctionnait dans le cadre de l'École Supérieure et se transforma ensuite en institut Universitaire après l'établissement de l'Université de Belgrade en 1905.

---

²⁴ Професор Виктор Конрад је као припадник аустро-угарске војске био управник Опсерваторије за време Првог светског рата. На основу затечене опсерваторијске библиотеке, богатог архивског материјала, дневника метеоролошких осматрања и таблица раније обрађених података, написао је прву студију о клими Србије: *Beiträge zu einer Klimatographie von Serbien*, (Прилози климатографији Србије), Sitzungsber. d. Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien, Matrhem.-naturw. Klasse, Abt. IIa, 125. Band 10. Heft, Wien 1916; Н. Јанц, *Метеоролошка и астрономска опсерваторија у Београду током Првог светског рата*, Годишњак града Београда, Књ. XXXVIII, Београд 1991, стр. 183–187.